

David M. ALLENDER¹

Rad policije u zajednici – Istraživanje filozofije

Community Policing – Exploring the Philosophy*

Diskusija koja se odnosi na definiciju rada policije u zajednici može obuhvatati mnogo različitih značenja, zavisno od gledišta koja su u nju uključena. Policajci koji rade na ulici mogu predočiti scenario koji zahtijeva prelazak policajaca iz tradicionalnih policijskih dužnosti u zadatak koji zahtijeva malo "policijske akcije", ali se zato koncentriše na pomaganju građanima da se suoče sa pitanjima "održavanja reda". Grupe u zajednici mogu predvidjeti policijske snage koje će reagovati isključivo na njihove zahtjeve. Istraživači obično definišu ovaj model prema svojim određenim orijentacijama. Političari tipično podržavaju koncept, ali često ostaju nesigurni šta teorija znači. Policijski administratori često vide ovu ideju kao još jednu federalno podržanu inicijativu koju moraju implementirati da bi dobili odobrene fondove. Konačno, policajci i građani radeći u uspješnom projektu, često postignu konsenzusnu interpretaciju koja je u potpunosti različita od ostalih. Sa tako velikim nizom gledišta, određivanje definicije rada policije u zajednici postaje težak zadatak. Međutim, jedno objašnjenje ističe devet riječi koje mogu pružiti ključ za bolje razumijevanje koncepta.

Rad policije u zajednici je filozofija potpunog servisa (full-service), personaliziranog policijskog rada gdje isti policajac patrolira i radi u istom području na trajnim osnovama, iz decentraliziranog mjesta, radeći u proaktivnom partnerstvu sa građanima kako bi identifikovali i riješili problemi.²

¹ FBI Law Enforcement Bulletin, March 2004. Volume 73, Number 3.

² Robert C. Trojanowicz, U. S. Department of Justice, Federal Bureau of Investigation, Behavioral Science Unit, and Michigan State University, National Center for

Zasnovano na ovoj definiciji, prvi pokazatelj da se ovaj način policijskog rada razlikuje od drugih pristupa je njegova oznaka za filozofiju. Druga tri pristupa obuhvataju personalizirano partnerstvo i elemente rješavanja problema. Drugi identifikovani faktori nisu toliko bitni za razumijevanje koncepta rada policije u zajednici.

Mijenjanje pristupa

U proteklim godinama američko društvo koristilo je veliki broj policijskih metodologija. Mnogi naučnici su definisali tip policijskog posla koji su uradili policajci u pedesetim godinama, pa sve do ranih sedamdesetih godina kao "tradicionalni" policijski posao. Ova terminologija, uistinu može dokazati zablude. Nekoliko faktora, uključujući masovno premještanje mnogih policijskih snaga u vozila opremljena sa radio stanicama, reformske inicijative kreirane da se ukloni politika iz policijskih agencija, i rani koraci prema profesionalizmu, već su promijenili metode i taktike korištene od strane policijskih snaga. Štaviše, nije svako u profesiji prihvatio tradicionalni policijski pristup.

U vezi sa ovim, nekoliko policijskih agencija nastojalo je da implementira "timski rad policije" (team policing) osamdesetih godina. Siromašno određen i nepravilno predstavljen policiji i javnosti, ovaj model je imao male šanse za uspjeh. Povećane stope kriminaliteta, posebno u kategorijama nasilničkog kriminaliteta, diktirale su potrebu za razvijanjem boljeg modela kojeg će policija slijediti. Rad policije u zajednici koji nastoji da stvori formu partnerstva između policije i građana iz područja gdje policajci rade, primarno se razvio zato što su mnogi građani poželjeli poboljšane američke policijske snage.

Rani zagovornici rada policije u zajednici, identifikovali su pitanja održavanja reda kao važne faktore u opštoj kontroli kriminaliteta.³ Izvještaji koji pokazuju obim kriminaliteta, ukazali su da će se većina Amerikanaca prije sresti sa problemima koji su povezani sa negrađanskim ponašanjem nego postati žrtve kriminaliteta. Međutim,

Community Policing, Community Policing: A survey of Police Departments in the United States, (1994), 6.

³ James Q. Wilson and George L. Kelling, „ Broken Windows,“ Atlantic Monthly 249 (March 1982): 29-38.

strah kod građana, često je uzrokovao grupe u zajednici da izjednačavaju poremećene osobe i kriminalne aktivnosti. Akademske informacije podržale su mišljenje da je strah kod građana predstavljao važan faktor u određivanju policijske efikasnosti. Tako je reduciranje građanskog nereda postalo glavni dio pojavne filozofije rada policije u zajednici.

Policijski profesionalci, opskrbljeni lekcijama koje su naučili tokom problematičnog perioda tradicionalnog rada policije i propalim inicijativama o timskom radu policije, shvatili su da je potrebno da se surađuje sa raznim zajednicama kojima služe, kako bi se identifikovali problemi za koje svako susjedstvo smatra da su važni. Tradicionalni rad policije "usmjeren je na ozbiljne zločine, nasuprot održavanju društvenog reda u zajednici ili obezbjeđivanje opštih usluga."⁴ Ti konstruisani projekti rada policije u zajednici bili su uspostavljeni da idu u drugačijem pravcu, ali oni su se suočili sa mnogim izazovima. Prva prepreka koju je trebalo savladati bila je formulisanje definicije za pojam.

Određivanje pojma

Konfuzija oko toga šta je određivalo rad policije u zajednici javila se od početka. Svi, od građana do političara, akademika, čak i policijski rukovodioci, podržali su suprostavljajuće ideje o tome šta obuhvata rad policije u zajednici. Predstavnici zajednice prihvatili su ime i odlučili da signalizira novi vrijednosni sistem u kojem bi policija bila više uključena u društvene (socijalne) probleme unutar svojih susjedstava. Odobreni programi podržali su mjere rada policije u zajednici koje su zadovoljavale pisane zahtjeve odobrenih fondova za ciljna područja. Međutim, pisci programa često nisu uspijevali da definišu posljedice takvih mjera.

Policijski rukovodioci počeli su da održavaju sastanke za svoje činovnike, saopštavajući im da će sa pojavom rada policije u zajednici, policajci biti "ovlašteni" da rješavaju probleme prilikom svojih patrola.

⁴ Jack R. Greene, „Community Policing in America: Changing the Nature, Structure, and Function of the Police,” in *Policies, Processes, and Decisions of the Criminal Justice System* vol. 3 (Washington, DC: U. S. Department of Justice, National Institute of Justice, 2000), 299-370.

Međutim, ovi rukovodioci nisu često znali da pravilno objasne sve dužnosti koje bi pratile ovu politiku. Nesigurnost oko toga šta program povlači za sobom, stvara prepreke za njegovu implementaciju u policijskoj zajednici. Neki policijski veterani smatrali su da je rad policije u zajednici samo još jedan federalni program koji će nestati čim se isuše sve pare iz donacija. Kako bi onda zagovornici rada policije u zajednici identifikovali očekivane ishode programa? Zajednički motiv koji se provlači kroz sve definicije rada policije u zajednici, je želja da se poboljša kvalitet života za lokalne stanovnike. Da bi se postigli ciljevi programa, većina teorija o radu policije u zajednici navodi da komponenta održavanja reda mora postojati radi rješavanja problema koji su specifični za svaku zajednicu ili okruženje.

Međutim, zajedno sa održavanjem reda, policija takođe mora raditi i na rješavanju takvih problema, gdje bi se bavili hitnim situacijama i prikrivenim uzrocima problema. Javnost i policija moraju biti partneri u identifikaciji problema i oblikovanju rješenja. Lokalna policijska agencija i građani moraju konsenzusom doći do definicije rada policije u zajednici prije nego što pređu na njenu implementaciju. Definicija treba da bude fleksibilna, kako bi se mogla mijenjati s obzirom na sve probleme koji bi se mogli javiti u jednom susjedstvu.

Implementiranje strategije

Pored službenika policije i druge komponente krivično-pravnog sistema mogu biti pod uticajem implementacije strategije rada policije u zajednici. Tužiocima ili državnim tužiocima treba da budu dio procesa planiranja prije nego što policajci izvrše hapšenja zbog interesa održavanja reda, koja su se možda mogla i predvidjeti. Sudije treba da shvate da su slučajevi koji stoje pred njima iz ovog područja dio sistematskog pristupa, kako bi se ublažili problemi u ciljnom području. Agresivni rad policije koji rezultira povećanim hapšenjima može uticati na zatvore zbog povećanog broja zatvorenika. Savjetnici za uslovnu osudu i uslovno otpuštene osuđeničke, mogu izvući korist ako saraduju sa policajcima koji rade u zajednici, jer oni im mogu pomoći da bolje razumiju problematične osobe koje žive u određenom području. Branioци po službenoj dužnosti mogu se sresti sa povećanim brojem slučajeva i sa tužiteljima koji se protive nagodbama. Od službenika koji se bave sprovođenjem gradskih uredbi, uključujući

područja i domaćinstva, tražit će se da pomognu policiji u raznim projektima. Da bi se postigao maksimalni uspjeh, svaka komponenta krivično-pravnog sistema mora saradivati sa ostalima i imati na umu faktore koji mogu da utiču, uključujući ustavna pitanja, pitanja troškova i nivo javne podrške.

Ustavna pitanja

Ustavna pitanja se mogu javiti iz napora rada policije u zajednici. Promjene u načinu na koji policija sprovodi zakone ili pokreće nove programe mogu dovesti do pojave izazova ili žalbi. Policija koja radi u zajednici je ohrabrena da proba nove koncepte. Kada god policija uđe u nepoznato područje, pravni izazovi redovno nastaju. Neka pitanja će se riješiti u korist policije a neka u korist okrivljenih. Na primjer, ako je ciljno područje smješteno u dijelu grada koji je najviše naseljen sa manjinama, optužbe koje su rasnih profila, mogu biti rezultat agresivnog rada policije. Policijski administratori koji su zaduženi za planiranje programa rada policije u zajednici, moraju uložiti veliki napor oko plana i nastojati da izbjegnu zakonske komplikacije, kao što je slučaj u prethodnom primjeru, gdje bi bilo neophodno prikupiti statističke podatke i o žrtvama i o osumnjičenim. Planiranje će pomoći pravnim savjetnicima da brane sporna nastojanja.

Pitanja troškova

Troškovi koji su povezani sa radom policije u zajednici treba da budu veći. Nakon svega, jedini veliki trošak policije su policijske plaće. Policajci koji su raspoređeni na određenom području, mogu raditi po tradicionalnom modelu ili na više otvoren način, prema smjernicama za rad policije u zajednici. Bez obzira na pristup, plaće će ostati iste.

Kao filozofija, rad policije u zajednici može se koristiti postojećim izvorima. Integracija policijskih sredstava sa drugim komponentama zajednice može istinski napraviti policijsku agenciju efikasnijom i sa više novca. Tačno je da u početnoj fazi pokušaja, korištenje prekovremenog rada i drugih odobrenih fondova može biti važan način da se pridobije osoblje da podrži program. Da bi se nastavio trud nakon što se istroše odobreni fondovi, odjel može načeti novac iz

budžeta, koji bi se inače redovno koristio za aktivnosti u vezi sa javnim odnosima, uobičajene troškove za prekovremeno radno vrijeme i za policajce koji su već raspoređeni u neko susjedstvo. Policajci će u povećanoj interakciji sa zajednicom, prije svega, dobiti obavještajne podatke koji će im omogućiti da se bolje nose sa problemima susjedstva.

Javna podrška

Javna podrška za rad policije u zajednici može varirati zavisno od toga kako agencija planira da implementira svoja nastojanja. Ako policajci rade sa zajednicom kako bi postigli isti cilj, program će onda vjerovatno biti prihvaćen. U područjima gdje policajci ulože malo ili nimalo napora da bi se postigao konsenzus u mišljenju, javit će se problemi.⁵ Politička podrška će doći samo ako stanovnici podrže koncept. Grupe za građanske slobode će pažljivo nadgledati nastojanja, kako se ne bi pojavili ustavni problemi ili neke druge neregularnosti.

Zaključak

Filozofija rada policije u zajednici navodi da uspješni programi zahtijevaju stvaranje partnerstva između policije i stanovnika nekog područja. Rješavanje problema predstavlja važnu komponentu ovog nastojanja. Fleksibilnost ostaje neophodnost u postupanju sa nastajućim problemima u cilnom području. Regularna interakcija između stanovnika i policije stvara povjerenje i povećani protok informacija. Obavještajni podaci koji se prikupe od javnosti su neprocjenjiva alatka za policiju. Informacija koja je dobivena kao

⁵ Autor je zasnovao ovu izjavu na osnovu svojih opažanja tokom šestomjesečnog detaljnog rada u Izvršnom Uredu za Iskorijenjivanje i Sijanje, kao dio Izvršnog stipendijskog programa Federalnog Istražnog Biroa. On je posjetio nekoliko gradova koji su uspostavili rad policije u zajednici kao dio programa „Iskorijenjivanje i Sijanje“, koji strateški povezuje koncentrisane i pojačane policijske napore (iskorijenjivanje) sa zdravstvom i socijalnim službama (sijanje) da bi se spriječio i otkrio dalji kriminal. Jedan grad je imao tri mjesta koja su varirala uveliko prema policijskoj odanosti i učešću građana. Najuspješniji je imao visoke nivoe za oboje. Onaj koji je bio najmanje uspješan imao je nizak nivo policijskog učešća, malo građanske podrške, a čak su postojali dokazi o neprihvatanju programa od strane građana.

rezultat rada policije u zajednici, može odvesti policiju do kriminalne aktivnosti, koja bi drugačije ostala neotkrivena. Kriminalna aktivnost može mutirati i nastaviti se, ali uspješan program rada policije u zajednici će pomoći da se formulišu nova rješenja za nove probleme.

¹ Priredila i prevela Irma Deljković, asistent na Fakultetu kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu